

De jonge feminist op OnlyFans: Succes of schande? Jongeren, agency en seks(werk)

Quirine Lengkeek

Toen ik mijn thesis aan de UvA schreef, over 'gelegaliseerde repressie' in het Nederlands prostitutiebeleid, kwam ik een dame tegen die mij de materie hielp te vatten. Een Prof. Dr. Ine Vanwesenbeeck. Zo vermengde ik onze gedachten in mijn scriptie, en studeerde ik op het onderwerp af als sociologe. Het verbeteren van dat scheve en complexe beleid werd tevens een persoonlijke missie en passie. Zo werd ik een collega van Ine, bij SekswerkExpertise. Nog meer namen uit mijn onderzoek zaten plots rond mij aan de vergadertafel. Het bleek een kleine, maar gedreven wereld, de mensen die zich vanuit de wetenschap bemoeien met de positieverbetering van sekswerkers in Nederland. Het is me dan ook een eer om iets voor Ine te schrijven, over het onderwerp waarop we elkaar vonden: sekswerk. En in het kader van 'jongeren en seksueel welzijn' kies ik hier als ingang het fenomeen *OnlyFans*, een digitaal platform waarop 'fans' kunnen betalen voor exclusieve (in de regel expliciete) content, en onze visie op jongeren die sekswerk verrichten.

OnlyFans is hip. Zo hip dat ook beroemdheden het niet schuwen. Die gentrificatie van het sekswerkplatform door rijke, experimenterende actrices werd overigens niet door iedereen gewaardeerd¹. En wanneer je als jongere daarop actief bent als *content creator*, zul je spijt krijgen. Toch? Ferry Doedens in ieder geval wel². En escort of webcamgirl zijn naast je studie? Je wilt je ouders toch niet teleurstellen? Ondanks het zwaarwegende stigma kiezen aardig wat studenten voor sekswerk³. Menig mens vindt daar wat van (anders waren we al van bovengenoemde stigma af). Maar **waarom** levert dat eigenlijk zo'n spanning op? Waarom schuwen we het agentschap van jongeren om keuzes te maken, die met seks (en geld) te maken hebben?

Allereerst het meest voorname heikele punt: prostitutie is verkeerd. Neen, mensenhandel is verkeerd, en mensenhandel en sekswerk met elkaar verwarren ook.

En prostitutie blijven zeggen waar je ook voor 'sekswerk' kunt kiezen. Sekswerk, waarbij elke betrokkene volwassen is en instemt toch verkeerd vinden, komt ergens vandaan, en dus niet uit het Wetboek van Strafrecht.

Soms zetten sekswerkerrechtenactivisten zich alvast schrap en stellen: sekswerk is *empowering*. Het heeft hen de eigen seksualiteit verder doen ontdekken, ze hebben er ontzettende lol in (elke dag!), het is de oplossing van andere nijpende problemen, afspraken zijn ervaringen om nooit te vergeten en voor de klant is het heus helend, therapeutisch én noodzakelijk. Dit is allemaal waar. Sekswerk is een mooi beroep, of is dat voor veel mensen in ieder geval. Maar we verontschuldigen ons een ongeluk.

De voorwaarde dat sekswerk *empowering* moet zijn om maar niet aan haar bestaansrecht te twijfelen, of aan het respect voor de betrokkenen, is onzinnig. Werkend en denkend vanuit een mensenrechtenperspectief in ieder geval, maakt dat namelijk niet uit. Aanspraak maken op universele rechten (zoals het recht op arbeid) mag je namelijk al, net als iedereen. Sekswerk voorziet miljoenen mensen van het broodnodige inkomen. Hen die mogelijkheid ontzeggen helpt niemand.

Dan komt toch die jongerenlens weer goed van pas voor de oppositie. Want jong = kwetsbaar en sekswerk is ...? Verkeerd. De leeftijd om sekswerk te mogen doen moet dus omhoog, van 18 naar 21. Het argument: jonge mensen zijn kwetsbaar, dus die moeten we ver buiten de prostitutie houden. De Raad van State kon deze redenering niet volgen¹. Als deze groep al kwetsbaarder is, hoe zijn zij dan geholpen met het vergroten van hun kwetsbaarheid door hen te illegaliseren? Een duidelijk antwoord hierop is er niet (omdat de Raad van State gelijk heeft). Illegaliteit versterkt namelijk het risico op geweld en uitbuiting en vermindert toegang tot steun en recht. De ChristenUnie, groot voorstander van meer repressieve maatregelen, is ook nog niet begonnen

¹ 'Bella Thorne broke Only Fans (no, not like that)' – Madison Malone Kircher voor Vulture, 2020 <https://www.vulture.com/2020/08/bella-thorne-onlyfans-scam-explained.html> reflectie op (ontwikkelingen in) seksuele vorming.

² 'Ferry Doedens heeft soms spijt van OnlyFans' <https://www.shownieuws.nl/entertainment/ferry-doedens-heeft-soms-spijt-van-onlyfans>

³ Zo berichtten de NOS en de Metro Nieuws hierover in 2016: <https://nos.nl/op3/artikel/2148715-student-en-sekswerker-het-verdient-beter-dan-de-jumbo> en <https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/2016/12/studenten-uva-vinden-sekswerk-prima-bijbaan/> en de Quote vorig jaar: <https://www.quotenet.nl/financien/personal-finance/a36171101/deze-millennials-verdienen-tienduizenden-euros-met-hun-only-fans-account/>

over jonge mensen in het leger, of jonge topmodellen, of jonge atleten, dus het is wel duidelijk waar het om gaat: de angst voor het erotische. Met je lichaam werken kan wel, maar niet met dat ene deel van je lijf. Tut-tut, zover rijkt je zelfbeschikking niet, jongedame.

De omgeving van de (jonge) sekswerker doet er nog een schepje bovenop. 'Je dochter als hoer?! Zou je willen dat je toekomstige vrouw...? Wat vertel je je kinderen als de buurvrouw...!' Ook hierin schemert onze stigma-voedende overtuiging door: sekswerk doen is zó erg, dat het ook schande voor je naasten oplevert. En zoals bij zoveel discussies waar (veelal) de vrouw en haar rechten centraal staan, is zij zélf slechts bijzaak. De relatie tot een ander is belangrijker. Dit zien we ook bij discussies over straatintimidatie: bescherm je dochter, wat als jouw zus zou worden nageroepen, zou je dat ook tegen je moeder zeggen, enzovoort.

Als maatschappij vinden we een actief seksueel leven ongemakkelijk. Vooral dat van vrouwen. Van mannen is het eigenlijk wel stoer, dus daar stappen we wat sneller overheen. Liefkozend noemen we schuinsmarcheerders *bad boys*, of *players*. Ook seksueel geweld van mannen praten we oneindig goed. *Boys will be boys*, toch heren? Mannelijke sekswerkers negeren we dus ook voor het gemak meestal in de politieke discussie. Want hier gaat het om: een vrouw hoort niet actief aan seks te doen, dus de sekswerker valt buiten het heersende *sexual script*². Een jonge vrouw, die seksueel actief én daarin dusdanig bekwaam is, dat ze daar ook nog eens haar geld mee verdient? Daar kan ze dus nooit zelf toe hebben besloten. Ze zal wel zielig zijn (gedwongen). Politici, de media, we spelen er allemaal op in, die vermeende zieligheid. Een kassamedewerker of kapster, dat is pas een vrouw. Of ze nou 19 of 43 is. Maar een sekswerker? Nee, dat is een meisje. En meisjes willen we redden.

Waarom doen we dit, het infantiliseren van sekswerkers, dat sletten beschimpen? (Dat klinkt in het Engels toch beter, *slutshaming*). Ik zal het je verklappen: om dat heersende *sexual script*, de (kuise) maatschappelijke verwachting, af te dwingen. Vrouwen moeten vooral in het gareel blijven. Dr. Catherine Hakim had daar een wat genuanceerder idee over, over de (angst voor de) kracht van vrouwen die weten hoe hun sensualiteit in te zetten³. Zij beschreef dat naast de vormen van kapitaal zoals Bourdieu die beschreef, er nog een vorm van kapitaal is: erotisch kapitaal.

Bourdieu had het over economisch (wat heb je te besteden?), sociaal (wie ken je?) en cultureel kapitaal (wat weet je?)⁴. Dat erotisch kapitaal zoveel weerstand oproept, komt volgens Hakim omdat het een vorm van kapitaal is die de elite zich niet kan toe-eigenen. Weten hoe te verleiden, of seksueel aantrekkelijk zijn, kun je namelijk niet zomaar kopen. En door de *male sex deficit* (mannen hebben eigenlijk altijd te weinig seks) is het ook nog eens een vorm van kapitaal waar vrouwen meer van hebben dan mannen. Een troef, die vrouwen machtig(er) maakt. Hakim moedigt haar (jonge) lezersessen dan ook aan om daarvan te profiteren.

Dat is de sociologie achter '*If you've got it, flaunt it*' dus. Jonge mensen die sekswerk doen, hebben dat begrepen. En dat zo moeilijk vinden zouden we wat breder mogen heroverwegen. Schaadt het iemand om sekswerk als werk te behandelen, of zijn we vooral bezig met onze eigen mening aan anderen op te dringen? Menig student is de morele paniek uit de Tweede Kamer gelukkig voorbij. De slimmerds.

¹ Advies Raad van State op de 'Wet regulering sekswerk' gepubliceerd op 27 januari 2021 <https://www.raadvanstate.nl/@121782/w16-20-0238-ii/>

² Sexual Script Theory (SST), de sociale verwachting van wat we acceptabel achten rond onze seksualiteit en die van anderen, is een concept van John H. Gagnon en William Simon, dat zij introduceerden in hun boek 'Sexual Conduct' in 1973.

³ Zij beschreef haar theorie in 'Honey money: the power of erotic capital'.

⁴ Bourdieu, P. (2018). The forms of capital. In *The sociology of economic life* (pp. 78-92). Routledge.